

TEDENSKESLIKE

PRILOGA

DOMOVINI

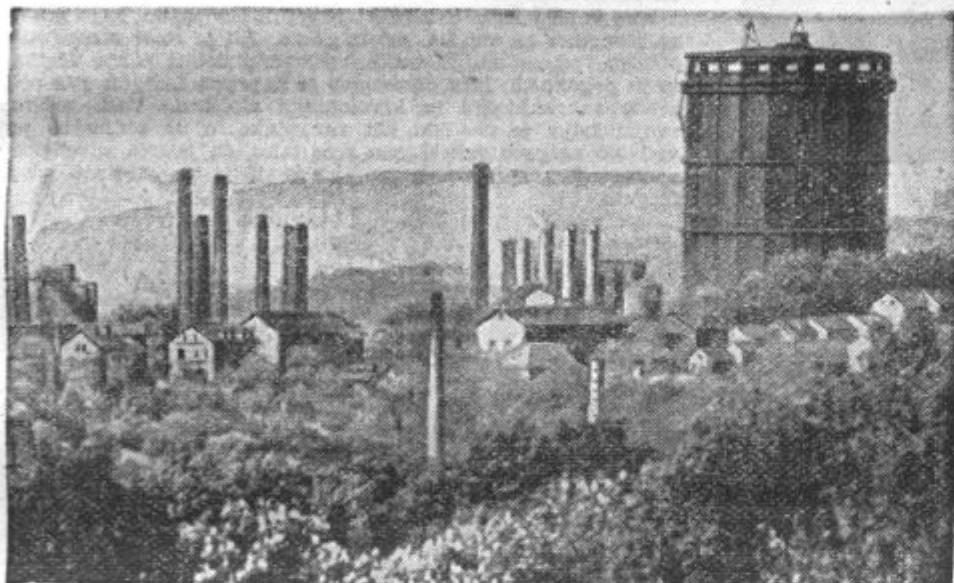
Leto IX.

V Ljubljani, dne 16. februarja 1933.

Štev. 7.

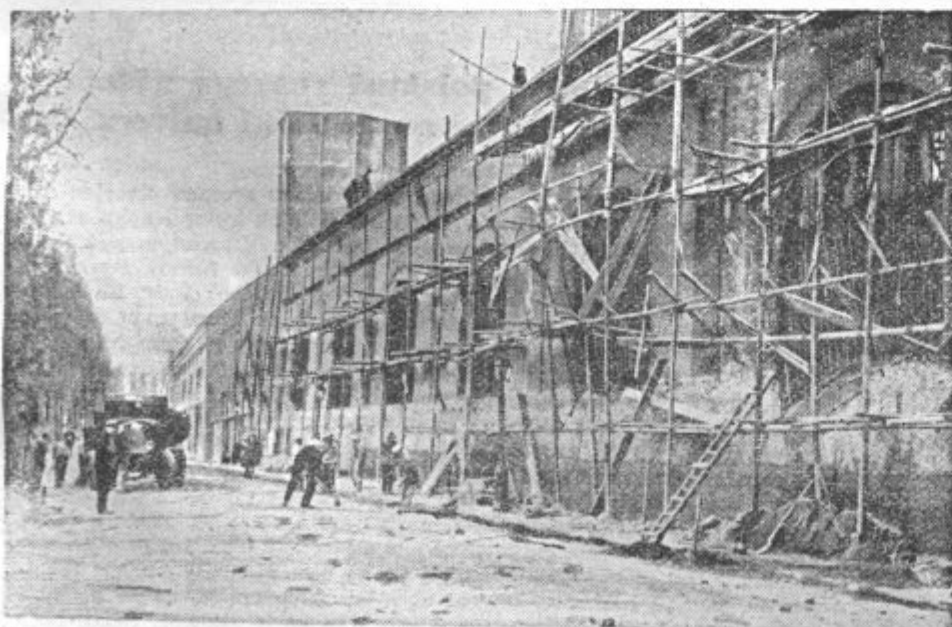
Dve strahotni eksploziji

Eksplodizija ogromnega gazometra v Nemčiji

Napredek tehnike ni prinesel človeštvu samo velikih koristi, temveč tudi ogromno nesrečo. To dokazuje tudi strašna katastrofa, ki se je pripetila pretekli petek zvečer v industrijskem mestu Neukirchen v Posaarju, kjer je eksplodirala ogromna plinska shramba (gazometer) tamkajšnje mestne plinarne, v katerem je bilo nad stotisoč kubičnih metrov svetilnega plina. Eksplozija je bila tako silna, da je porušila velik del mesta in jo je bilo slišati 85 km daleč. V okrožju 20 km so popokale vse šipe. Mesto samo je v takšnem stanju kakor, da bi ga bil obstreljeval sovražnik s težkimi topovi. Ulice so dobesedno nastlane s kosi zidovja in traverz, z deli oken in vrat. Na mnogih krajih leže na cestah celi kupi raznega pohištva, ki ga je vrgla eksplozija iz porušeni hiš. Posebno hudo je prizadeta delavska kolonija, ki je bila v bližini plinarne. Zračni pritisk je odnesel hiše z ljudmi vred, da ni danes niti sledu o njih. Nesreča je nastala, kakor kaže tako, da se je vnel v bližini plinske shrambe bencol, ki so ga tamkaj pretakali. Požar se je naglo širil in je zajel gazometer, še preden so mogli izpustiti plin. Računajo, da je katastrofa zahtevala čez tristo smrtnih žrtev in prav toliko smrtno ranjenih, dočim je število lažje ranjenih še mnogo večje. Mimo teh žrtev so hudo prizadeli delavci, saj je izgubilo kruh preko tisoč delavcev. Vste o tej katastrofi je žalostno jeknila po vsem svetu, ki hiti z darovi lajšati nesrečnikom bedo.

Renaultova tvornica po eksploziji

Francoska avtomobilska tvornica Renault je bila prošle dni prizorišče mogočne katastrofe. Eksplozija je kotel v električni centrali in močno poškodoval poslopje. Nekaj delavcev je bilo ubitih, nad sto pa ranjenih.

Jubilej vrlega narodnega delavca

V Mariboru je slavil 60 - letnico svojega življenja ugledni zobozdravnik in predsednik »Posojilnice« v Narod. domu g. dr. Viktor Kac. Ob istem času slavi tudi 25 - letnico odkar je v vodstvu Posojilnice.

Jubilant se je rodil 12. februarja 1873 v Šmartnem pri Slovenjgradcu, kjer je dovršil domačo ljudsko šolo, nato pa gimnazijo v Mariboru, kjer je maturiral leta 1892. Medicino je študiral v Gradcu.

Od l. 1899 do 1900 je bil okrožni zdravnik v Velenju, nato je odšel v Celovec, kjer se je skušal ustaliti, kar pa se mu ni posrečilo. Odšel je na Dunaj, kjer se je na kliniki usposabljal za zobozdravništvo in se nato naselil v Mariboru.

Kot narodnjak se je udeleževal v Gradcu v Družbi sv. Cirila in Metoda, ki se je močno razvila baš pod njegovim predsednikovanjem, pozneje v Velenju, kjer je bil izvoljen na narodnem programu v občinski svet in okrajni zastopnik. Tudi v Mariboru se je in se še vedno udeležuje v vseh narodnih organizacijah, med katerimi moramo zlasti v povojni dobi poudariti humanitarne in med temi še prav posebno Dijaško kuhinjo, kateri predseduje jubilent že od leta 1923. Velike zasluge ima tudi za »Dijaški dom«.

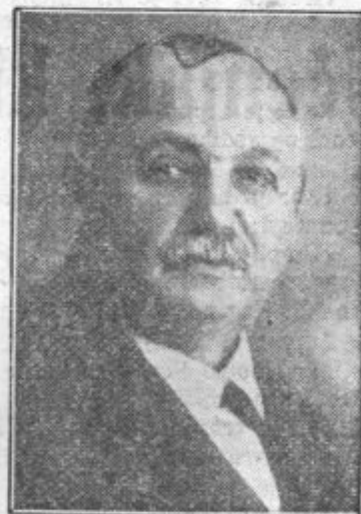
Po prevratu je bil član občinskega in okrajnega sosveta, potem predsednik socialnopolitičnega in gradbenega oddelka, danes pa vodi mestno kopališče in pogrebni zavod. Publicistično je deloval pri »Slovenskem Narodu«, »Domovini« in »Taboru«.

Večino svojih sil je jubilent posvetil Posojilnici, kjer je bil od 1908 do 1909 v nadzorstvu, nato pa v odboru, čigar predsednik je od 1923 dalje. Razen v Posojilnici se je gospodarsko udeleževal pri ustanovitvi in razvoju opekarne v Račah in do svetovne vojne v lastni tovarni za strojila v Celovcu. Dr. Viktor Kac je med najstarejšimi sedanjimi Mariborčani, ki so v narodnem in gospodarskem delu preživeli vso težo mariborskega narodnega boja za ohranitev in razvoj slovenstva.

Jubilej uglednega podjetnika

Valentin Accetto je splošno znani ljubljanski meščan in podjetnik. Kdo bi mu prisodil sedem in pol križev, ko ga vidi v poletnem času, kako mladeniško se vozi na kolesu od doma na delo, od dela na svoj dom v Trnovskem pristanu. In vendar je zagledal naš jubilent luč sveta 8. febr. 1858. na Brdu za Rožnikom. Če pri komu, se pri njemu uresničujejo besede: Iz malega raste veliko. Iz preprostega pastirčka na očetovem domu se je povzpел do uglednega ljubljanskega meščana in priznanega stavb. podjetnika. Poštenost in solidnost je geslo v vsem njegovem življenju. S svojo poštenostjo in pridnostjo ter svojim velikim rodoljubjem in s svojo narodno zavednostjo se je pridobil velik ugled, niso mu pa bile prihranjene tudi mnoge bridkosti v življenju. Tako n. pr. so mu na posledica vojne umrli vsi trije sinovi. Ob jubileju se mnogoštevilnim njegovim prijateljem pridružujemo tudi mi s željo, da bi mu bilo naklonjenih še mnogo srečnih let.

Brezposelnost — šiba sveta

Pohod brezposelnih v Londonu

Zgoraj: Shod angleških brezposelnih v Hydenparku pri Londonu. Zborovanja se je udeležilo 150.000 ljudi, govoril jim je vodja delavske stranke Lansbury. — Spodaj: Obhod demonstrantov po londonskih ulicah. Posebno pozornost je zbuja skupina brezposelnih, ki so jahali na konjih.

Sam se je sodil

Linski vampir Franc Leitgöb, ki je bil lani 24. novembra zaradi sedmih roparskih umorov obsojen na dosmrtno ječo, je včeraj zjutraj v ječi podlegel vnetju trebušne mrene. V samomorilnem namenu je bil pogoltnil zobno ščetko in posledica je bila vnetje trebušne mrene. Zločinca so sicer takoj operirali, pa ni nič pomagalo. Dobil je zadnjo popotnico, potem je pa ležal brezbržno, dokler ni izdihnil.

Leitgöb je bil star 53 let. Po obsodbi je dobil krvno bolezen in v ječi se je večkrat onesvestil. Takoj po obsodbi si je prvič poskusil končati življenje. Ko ga je hotel paznik odvesti nazaj v celico, se mu je nenadoma iztrgal iz rok, razbil z glavo šipo na oknu in skočil na cesto. Padel je pa tako nesrečno, da se je samo nekoliko opraskal. Brž se je pobral in zdirjal na vso moč proti Dunavu, da bi skočil v vodo, pa je pritekel naravost v roke stražniku, ki ga je spravil nazaj v zapor.

Mož je bil menda obračunal s svojim življenjem, kajti misel na samomor m uni šla več iz glave. Bil je sicer strogo zastražen, pa se mu je vendar posrečilo dobiti zobno ščetko in jo pogoltniti. Med obravnavo je napravil Leitgöb vtis posebno zakrknjenega in krvoločnega zločinca. Vseh sedem svojih žrtev je naslikal kot razuzdake in na občinstvo je vplivalo njegovo zakrknjeno srce tako, da je bila z velikim zadoščenjem sprejeta kazen, ki se ji je pa zločinec zdaj izognil.

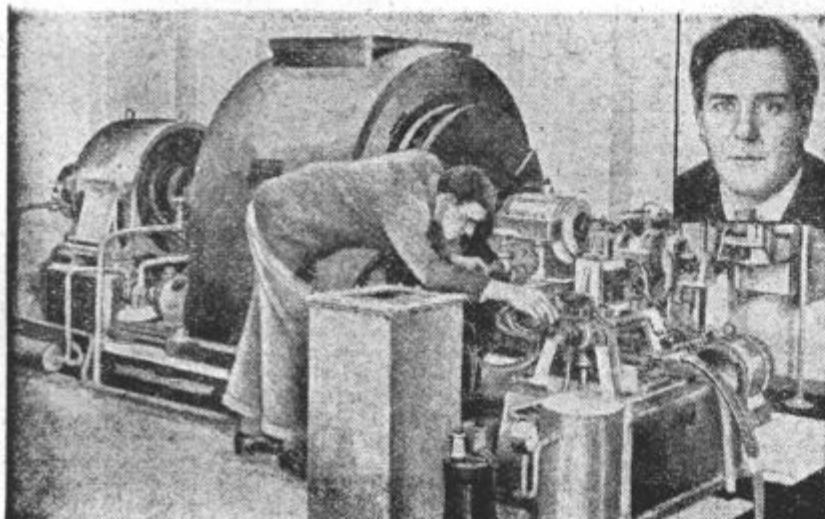
Spomenik pesniku — potepuhu

V Parizu bodo v kratkem odkrili spomenik originalnemu francoskemu pesniku balad Francoisu Villonu, ki je bil za svojega življenja bolj znan kot potepuh in dovtipen pustolovec, danes pa slovi kot pesnik.

Učenjak, ki razbija atome

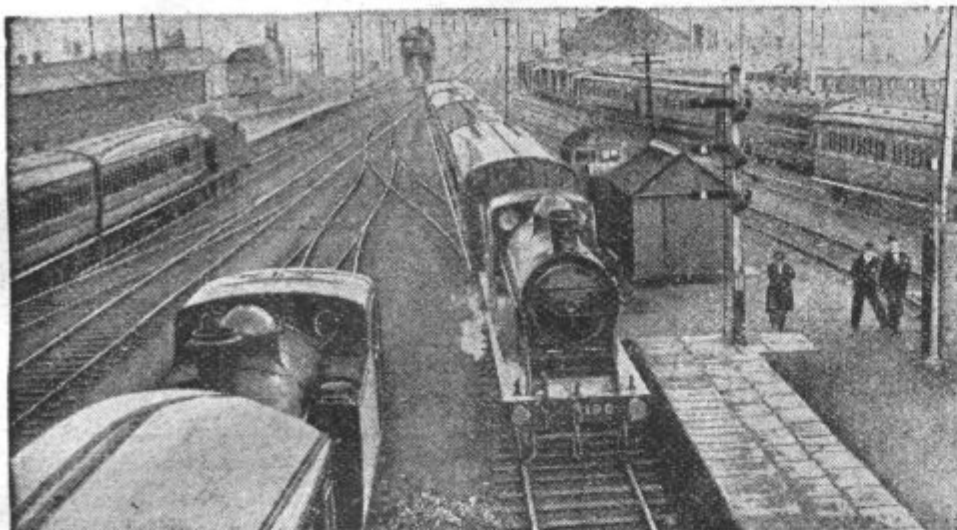
Zanimivi poizkusi ruskega učenjaka prof. Kapice na angleški univerzi

Na univerzi v Cambridgeu v Angliji je bil te dni svečano odprt nov kemični laboratorij, ki v njem deluje ruski učenjak Peter Kapica iz Petrograda. Laboratorij je dobil po njem tudi ime. Opremljen je bil nalašč za njegove poizkuse in velja je okrog 15.000 funtov šterlingov. Stroške je krilo Angleško kraljevsko kemično društvo. Prof. Kapica je delal zanimive kemične poskuse že do leta 1921. v Petrogradu, a ko so ga poslali na kongres kemikov v Anglijo, se v Rusijo ni hotel več vrniti. Učenjak si prizadeva razbiti atom in praktično izkoristiti ta uspeh. Atom je najmanjši doslej nedeljiv delec vseh snovi. Opazovanja so pa dognala, da je tudi sestavljen iz jedra in okrog njega krožečih delcev, elektronov imenovanih. Če se bo razbijanje posrečilo v veliki meri, bodo zadostovale že male količine snovi (recimo vode), da bodo nastale ogromne množine proste sile. Mnogi učenjaki hočejo doseči razbitje atomov s pomočjo izredno močnega električnega toka, prof. Kapica se je pa odločil za drugačno metodo. On rabi magnetične sile ob izredno nizki temperaturi 270 stopinj C pod ničlo. Ruski učenjak pa ne dela poskusov samo z razbijanjem, temveč tudi s spajanjem atomov. Zanimivo je, da so ponudili ruskemu učenjaku angleško državljanstvo, pa ga je odklonil. Delati hoče v Angliji, ostane pa vedno ruski učenjak. Tudi na univerzi čita svoja predavanja v ruščini in slušatelji morajo imeti tolmača, da jih razumejo.

Slika nam kaže učenjaka in njegov stroj za razbijanje tomov.

Železničarska stavka na Irskem

Na Irskem in v Ulstru je izbruhnil zadnje dni železničarski štrajk. Stavka približno 10.000 železničarjev. Oblasti so morale zastražiti proge z vojaštvom, da obvarujejo železniške naprave sabotažnih činov. Na sliki vidimo veliki kolodvor v Dublinu, kjer je promet znatno skrčen.

Irska policija kroti nemirne elemente

Stavkajoči železničarji so povzročili več nerednosti. Nemirneže pokori policija s oklopnimi avtomobili.

Obiranje čaja na Japonskem

V južnem delu Japonske obirajo zdaj čaj. Listi čajne rastline se morajo pred uporabo dobro prekvasiti in posušiti.

Pogreb kot agitacijsko sredstvo

Minule dni se je udeležu pogreba nekoga pripadnika jeve stranke v Berlinu tudi bivši nemški prestolonaslednik, ki je porabil to priliko, da je pokazal javno svoje simpatije za Hitlerjevo politično gibanje. Na sliki ga vidimo v trenutku, ko stiska roko Hitlerjevemu namestniku.

Slika desno:

Polet iz Anglije v Brazilijo

Angleški letalec
Mollison

je preletel progo iz Londona v Natal v 82 urah in postavil nov svetovni rekord. Slika je bila posneta pred njegovim vzletom.

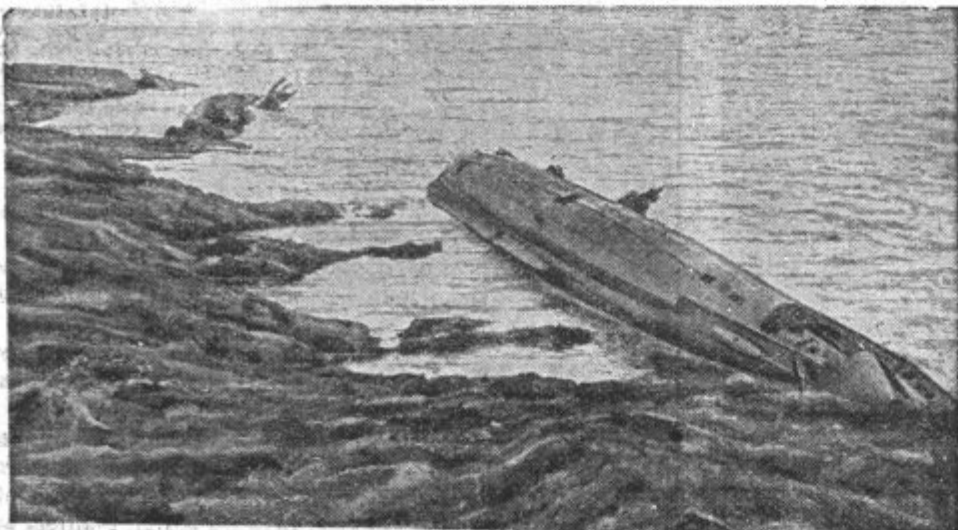

Letalo treščilo na jezero

Angleški mornariški letalec Rodd se je prošle dni ponesrečil s sopotnikom Schaerjem. Njuno letalo je treščilo na led jezera.

Pokopališče za podmornice

Na cornwalskem nabrežju v bližini Falmoutha stoji »pokopališče« angleške mornarice. Tam ostavljajo nerabne podmornice njih usodi.

Sovraštvo sega preko morja

V Filadelfiji so antifašisti porušili hišo ondotnega privrženca Mussolinijeve politične stranke advokata Silvestrija. Vrgli so v hišo bombo, ki je raztrgala poslopje, ubila Silvestrijevo ženo ter hudo ranila štiri otroke fašističnega eksponenta. Silvestri je le po naključju ušel smrti.

Šankajvan po japonskem bombardementu

Šankajvan je južni vhod v Džehol, zato so se tukaj bili srditi boji med Kitajci in Japonci, ki so si izsilili prehod h kitajskemu zidu.

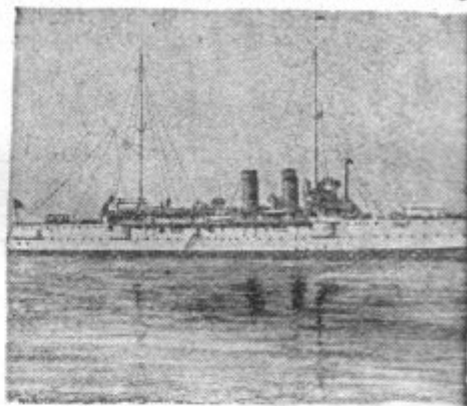
Upor na križarki

Komunizem med barvastim moštvom holandske ladje

Prešnja soboto se je pobunilo drugopolito moštvo na holandski križarki »Zeven Provincien« (Sedem provinc), odstavilo poveljnika ladje in vse častnike ter napadlo žrela topov proti zasledovalcem, ki jih je poslala holandska vlada za uporniki.

Ladja je ob uporih zapustila pristanišče Oehle. Čeprav ji je takoj sledila ladja »Aldebaran«, je bilo vse prizadevanje zaman. Poziv upornikom, naj se podajo, ni zalegal nič. 150 drugopolitnih mornarjev je zmagalo nad belokožci in vstali so celo namerili topove na zasledovalce tako, da je morala ladja »Aldebaran« izginiti kolikor močnej hitro z vidika, da je ne bi začeli obstreljevati. Pozneje pa so uporniki obvestili holandskega ministra za kolonije, da bodo pristali v luki Surabaji, kjer bodo zapustili ladjo. Holandska vlada je dala nato svojemu vzhodno-indijskemu brodogradnemu nalogu, naj skuša izlepa dobiti križarko »Sedem provinc« v svojo oblast in naj nastopi z vsemi razpoložljivimi sredstvi. Po hudem boju se je posrečilo vladnim ladjam ugnati upornike in jih poloviti. Zadnje besedo bo govorilo vojno sodišče.

Pri tem uporih so imeli prste vmes komunistični agitatorji in propagandisti. Uporniki so se namreč uprli zaradi znižanja mezd in so poslali listom brzojavko, v kateri pojasnjujejo svoje početje. Vstajo so vpriporili zaradi skrčenja mezd in zaradi postopanja proti neposlušnim mornarjem, s katerimi se ne strinjajo.

Križarka »Zeven Provincien«.

Slika desno: Poveljnik holandske mornarice v Vzhodni Indiji viceadmiral J. F. Osten je uvedel zaradi upora na križarki »Zeven Provincien« strogo preiskavo in odkril komunistične vplive.

Kemal paša reformira islam

Carigrajski muzeji (duhovniki) so demonstrirali te dni proti odredbi vlade, da morajo pridigovati in moliti samo v novoturščini. Mohamedanska cerkev se mora namreč sploh podrediti novim strogim odredbam turške vlade, nanašajočim se med drugim tudi na obleko duhovščine. Turški duhovniki bodo morali odslej nositi črne ali temne halje, ki jim zakrivajo noge vsaj 15 cm pod kolena. Duhovnikom je v smislu njihovega dostojanstva strogo prepovedano nositi vreče na hrbtu ali pločevinaste škatle od bencina, ki jih rabijo v Turčiji kot vedra, ali pa košare v rokah. Sploh se s svojim vedenjem ne smejo izpostavljati zbadanju in posmehovanju.

Vlada je na novo ocenila mošeje in jih razdelila v tri skupine. Mošeje, kamor hodi malo vernikov, bodo zaprte. Mošeje zgodovinskega pomena bodo proglašene za narodno last in bodo tudi zaprte za službo božjo tako, da bodo imeli verniki na razpolago le omejeno število omošej. Prvič v zgodovini Turčije hočejo napraviti tudi poskus s spojitvijo krščanske in mohamedanske teologije. Bogoslovna fakulteta univerze v Carigradu se preosnuje in pri tem bo ustanovljena stolica za primerjalno cerkveno zgodovino in za neislamsko filozofijo. Med praznovanjem ramadana so bili letos državni uradniki v mošejah pri pridigi v turščini, da bi nadzirali, če duhovniki niso kršili vladne odredbe. Doslej je bil namreč v islamu v rabi arabski jezik. Duhovščina se je poskusila tem novotarijam upreti, toda Kemal paša je izjavil, da ne bo trpel vmešavanja cerkve v politiko.

